

Elisabeth Vreede. Ascendant weegschaal of schorpioen?

<https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939D-W46M-9>

Vreede, Jacoba Elisabeth 16 July 1879 13h00 Den Haag, Netherlands

Name Vreede, Elisabeth Gender: F
Birthname Vreede, Jacoba Elisabeth
born on 16 July 1879 at 13:00 (= 1:00 PM)
Place Den Haag, Netherlands, 52n05, 4e19
Timezone LMT m4e19 (is local mean time)
Data source BC/BR in hand Rodden Rating AA Collector: Michiels
Astrology data Asc libra 27°12'
Elisabeth Vreede (39/3)

Den Haag (=s-Gravenhage) (52° 5'NB, 4°19'OL)
Klokke tijd: 16 juli 1879 13h00m00s
GMT : 16 juli 1879 12h43m00s ± 1h00m00s
Juliaanse datum (UT): 2407547.02986; Sterretijd: 8h36m12s

zon: 23°33' kre in 9
maa: 20°25' twe in 8
mer: 18°11' lee in 10
ven: 9°06' maa in 10
mar: 25°28' ram in 6
jup: 12°23' vis in 5
sat: 15°39' ram in 6
ura: 2°04' maa in 10
nep: 11°49' sti in 7
plu: 27°07' sti in 8
kno: 24°48' ste in 3
che: 12°36' sti in 7
lil: 11°52' sti in 7
(ware maansknoop)

Huizen (Placidus):
Ascendant : 27°14' wee
Midhemel : 6°39' lee

Elisabeth Vreede (Den Haag, 16 juli 1879 - Ascona, 31 augustus 1943) was een Nederlandse wiskundige, astronoom en antroposoof.

Jeugd en opleiding

Elisabeth Vreede werd geboren in Den Haag als dochter van een welgestelde^[1] jurist, Hendrik Vreede (1847-1933), die directeur was van de Hollandsche Bank des Vos en Vreede.^[2] Haar moeder Jacoba Elisabeth Schill (1853-1925), besteedde haar tijd aan liefdadigheid. Een van haar broers, Adriaan Gerard Vreede, werd bisschop in de Vrij-Katholieke Kerk.^[3]

Elisabeth Vreede kwam in haar ouderlijk huis in aanraking met de theosofie. Ze was al vroeg geïnteresseerd in de sterrenhemel, las de werken van Camille Flammarion en leerde tegelijkertijd Frans. Ze ging voor het eerst naar school toen ze zeven jaar was. Ze kreeg na de lagere en middelbare school twee jaar lang privéonderwijs om kwalificaties te behalen voor toelating tot de universiteit.

Aan de Universiteit van Leiden studeerde ze wiskunde, sterrenkunde, filosofie (vooral Hegel) en Sanskriet.^[4] Ze was actief in het studentenleven, richtte een bootclub op en was bestuurslid van de studentenvakbond.

Werk in wiskunde, astronomie en antroposofie

Vreede werd in 1900 lid van de Theosofische Vereniging, maar vond het gezelschap onsympathiek.^[5] De eerste ontmoeting met Rudolf Steiner vond plaats in 1903, op het theosofische congres in Londen.^[4] Haar ouders waren theosofen en ook zij was lid van de Theosophical Society. Op het congres maakte Steiner grote indruk op haar. Een jaar later, in 1904, hoorde ze Steiners lezing over 'Wiskunde en occultisme' op een Europees congres van theosofen in Amsterdam.^[4] Het volgende Europese congres was in 1906, waar Steiner een cyclus van 18 lezingen hield. Toen Steiner zich losmaakte van de Theosofische Vereniging koos Vreede ervoor hem te volgen.

Na het behalen van haar diploma in 1906 gaf ze tot 1910 wiskundeles aan een Middelbare Meisjesschool.^[5] Vanaf 1910 woonde ze in Berlijn, in het huis van Steiner en Marie von Sivers aan de Motzstraße 17.^[5] Ze werkte daar aan haar proefschrift. Ook werkte ze af en toe als secretaresse voor Steiner. Hij vroeg haar ook om te schrijven over de (on)geldigheid van de hypothesen in de natuurwetenschap. Zij voelde zich echter niet in staat om dat te doen.^[5]

In april 1914 verhuisde ze samen met haar ouders^[4] naar het Zwitserse Dornach om te helpen bij de bouw van het eerste Goetheanum, waar ze hout bewerkte dat nodig was voor het gebouw.

Madeleine van Deventer, van wiens hand in 1976 een 'Lebensbild' over Vreede zou verschijnen,^[3] ontmoette haar voor het eerst in de zomer van 1915. Zij woonde met haar ouders in een klein huisje in Neu-Reinach (omgeving Reinach, eveneens in Zwitserland). De vrouwen werden vriendinnen.^[1]

Tijdens de oorlogsjaren 1916/17 vertrok Elisabeth Vreede uit Dornach om in Berlijn te gaan werken als medewerker van Elisabeth Rotten, die voor Engelse krijgsgevangenen zorgde.^[5]

Na de Eerste Wereldoorlog ontwikkelde Rudolf Steiner zijn idee van de Sociale driegeleding. Vreede was hierin geïnteresseerd en zij was de eerste die dit idee naar Engeland bracht. Rond 1918 begon ze met de bouw van de bibliotheek en het archief aan het Goetheanum, waarbij ze met eigen middelen de kostbare transcripties van lezingen kocht die werden uitgetypt op basis van een stenogram. Af en toe droegen vrienden bij aan haar pogingen om een archief op te bouwen.

Steiner publiceerde in 1919 een open brief, waarin hij pleitte voor de wederopbouw van Duitsland. In verschillende landen werden comités opgericht om die brief te verspreiden. Vreede nam deel aan dat comité, samen met prof. dr. H. S. Hallo, prof. C. Feldmann, Jacoba van Heemskerck, Marie Tak van Poortvliet, S.A. Spaarwater en Henri Zagwijn.[6]

In 1920 verhuisde Vreede naar Arlesheim waar ze een eigen huisje had laten bouwen, op grond die was aangekocht door de Nederlandse antroposofische arts Ita Wegman. Wegman had daar in 1921 de eerste antroposofische medische kliniek opgericht. Vreede woonde in het huis, dat 9 kamers had, samen met haar ouders.[7] Het was het tweede woonhuis waarvoor Rudolf Steiner in 1919 zelf het model had gemaakt en het had geen afscheiding met het Goetheanum, dat echter in 1922 afbrandde. Aan het ontwerp van het huis had ook haar vriendin, beeldhouwster Edith Maryon, meegewerkt.[3]

Buitenzijde eerste Goetheanum

Plattegrond eerste Goetheanum

De ruïnes van het eerste Goetheanum na de brand, foto uit 1923

In december 1923 werd Vreede aangesteld als leider van de wiskundig-astronomische afdeling van de Hogeschool voor Geesteswetenschap aan het Goetheanum. Steiner zei over haar: "Mevrouw Vreede is een van degenen die mijn colleges het beste begrijpen."[8]

Van december 1923 tot 1935 maakte ze deel uit van de raad van bestuur (Vorstand) van de Algemene Antroposofische Vereniging. In 1924 volgde ze de landbouwcursus van Rudolf Steiner in Koberwitz, die de basis zou zijn voor de ontwikkeling van de biologisch-dynamische landbouw.

Vreede ontwikkelde na het overlijden van Steiner in 1925 plannen voor het bouwen van een sterrenwacht van 4,5 x 4,5 m, met een verschuifbaar dak. Op haar kosten werd in de zomer van 1927 deze sterrenwacht gerealiseerd.[7] Zij kocht hiervoor een 19e-eeuwse telescoop, die in 1958 gerestaureerd werd. Het observatorium bestaat in de 21ste eeuw nog steeds en wordt Johannes Kepler-sterrenwacht genoemd.[9]

Tussen september 1927 en augustus 1930 schreef ze in haar hoedanigheid van leider van de Mathematisch-Astronomische Sectie maandelijks een brief, toen verkrijgbaar als abonnement, over zowel moderne astronomie als klassieke astrologie in het licht van de geesteswetenschappen. De brieven bevatten uitleg over de grondbeginselen van de astronomie en overwegingen over astrologie in de moderne wereld, met verwijzing naar onderwerpen als nutatie, precessie van de equinoxen, kometen, zonsverduisteringen en maansverduisteringen en de betekenis van de christelijke feestdagen zoals Pasen en Witte Zondag (de zondag na Pasen). Als voorbeeld de volgende tekst over de wisselwerking van de kracht van de zon en de volle maan:

De zon heeft het beste van zichzelf al aan de aarde gegeven, en dus zijn de zonnekrachten in het huidige verloop van de aardeontwikkeling aan het afnemen. Het is de maan in haar gedaante van Volle Maan die de zon berooft van haar krachten.[10]

In deze periode maakte ze ook horoscopen en zocht zij naar de kiemen voor de vergeestelijking van de wiskunde en de astronomie.[7]

Uitzetting uit de Antroposofische Vereniging

Op 9 en 11 juli 1930 hield ze twee lezingen in Stuttgart met de titel *The Bodhisattva Question in the History of the Anthroposophical Society*. De tekst hiervan werd later gepubliceerd in een Engelse vertaling. De lezing werd gehouden op basis van een stelling van Adolf Arenson dat Rudolf Steiner een Bodhisattva geweest zou zijn.[11] Onder andere hierdoor ontstond een afstand tussen haar en de andere bestuursleden van de Antroposofische Vereniging en werd ze tot ketter verklaard.[11]

Achter haar rug werd het door haar opgezette en gefinancierde Rudolf Steiner Archiv samengevoegd met de bibliotheek van het Goetheanum en kreeg een ander de leiding daarover.[1] Zij werd niet op de hoogte gesteld toen Steiner stervende was en mocht van Steiners echtgenote niet meerijden in de volgauto naar Steiners crematie.

Toen in 1935 een afscheiding plaatsvond binnen de Antroposofische Vereniging, werd Vreede uit de Vorstand gezet en ging haar sectie in andere handen over. Zij was niet de enige, want ook Willem Zeylmans van Emmichoven (voorzitter van de Nederlandse vereniging) en Daniel Nicol Dunlop (voorzitter van de Engelse vereniging) werden uit de Duitse moedervereniging gezet. Na haar uitsluiting van de Vorstand samen met Ita Wegman, had Vreede geen toegang meer tot het door haar gebouwde observatorium en tot de archieven die ze zelf had helpen samenstellen. Over beide vrouwen verschenen op schrift allerlei beschuldigingen.[11]

Daarna werkte ze samen met de Vereinigten Freien Antroposofische Gruppen en begon daarin opnieuw een Mathematisch Astronomische Sectie.[11]

Latere leven

De laatste jaren van haar leven werden eenzamer, hoewel ze vanaf 1935 vele reizen maakte, onder meer naar Nederland en Egypte en in 1936 naar Turkijë om daar een zonsverduistering te zien.[12] Ze raakte door de Tweede Wereldoorlog afgesneden van haar vrienden in het buitenland. Het overlijden van Ita Wegman begin maart 1943 was een grote schok voor haar. Bij de interne herdenking in de kliniek sprak ze woorden uit bij haar lofrede. Het was de eerste keer na de uitsluiting dat ze weer tegenover haar voormalige collega's stond.

Bij een herdenking van de sterfdag van Rudolf Steiner (30 maart) sprak ze de kring van vrienden en collega's opnieuw toe in de kliniek van Ita Wegman in Arlesheim. Ze wilden niet alleen Rudolf Steiner herdenken, maar ook de vele leidende antroposofen, van wie de meesten niet meer zo bekend waren. Ze sprak op een toegewijde manier over Edith Maryon en met een fijne karakterisering van haar wezen over Alice Sauerwein. Ze portretteerde graaf Keyserlingk en Louis Werbeck. Ten slotte vertelde ze over Caroline von Heydebrand en Eugen Kolisko .

Zij bleek een septische ziekte te hebben. Periodes met hoge koorts en rillingen kwamen herhaaldelijk terug. Zij kon niet meer eten en kreeg complicaties zoals hartinsufficiëntie en bloedvergiftiging. Zij werd behandeld door collega's van Ita, door Madeleine van Deventer, Ernst Marti en Werner Kaelin.[12] De bloedvergiftiging verspreidde zich snel. Na een lichte verbetering ging ze naar Ascona, waar de Casa Andrea Cristoforo -kliniek was opgericht door Ita Wegman. Vreede overleed daar op 31 augustus 1943.

Hoewel tijdens haar leven uit de Antroposofische Vereniging gezet, krijgt Elisabeth Vreede nog steeds eerbetoon. In 2004 schreef de directeur van het Duitse Ita Wegman Instituut, Peter Selg een monografie over haar.[8]

In Nederland is op 11 september 2018 het Elisabeth Vreede Instituut opgericht,[15] gevestigd in Den Haag, een stichting met als doel het werk van Elisabeth Vreede voort te zetten.[16] Het verenigingsgebouw van de Antroposofische Vereniging in Nederland in Den Haag, Riouwstraat 1-3, wordt het Elisabeth Vreedehuis genoemd.[3]

filosoof, wiskundige, astronoom, astroloog, antroposoof e1w9 bp3

0,541	0,029	0,001	21,327	4,376	0,039	0,003	0,550	1,830
0,018	0,010	0,000	7,042	0,030	0,000	0,000	0,038	0,000
2,547	1,045	3,153	0,016	0,047	0,572	0,865	0,776	0,605
1,379	0,030	0,003	0,349	0,208	0,022	0,002	0,427	1,108

[illegible]

14,730 0,204 2,772 0,001 0,041 0,064 0,605 0,086 0,016
0,276 0,000 0,000 0,083 0,165 0,000 0,000 0,000 0,558

Klokketijd: 16 juli 1879 13h20m00s

GMT : 16 juli 1879 13h03m00s ± 1h00m00s

Juliaanse datum (UT): 2407547.04375; Sterretijd: 8h56m15s

jup: 12°23' vis 1°14'Z 344°14' 8°04'Z 0.0472R 4.274804 in 4

plu: 27°07' sti 13°36'Z 57°56' 6°15'N 0.0135 49.469902 in 7

Huizen (Placidus):

Ascendant : 0°43' sch

Midhemel : 11°35' lee

2010 0 geeft 9w1 op 4w5 dag

0,541 0,029 0,001 21,327 4,376 0,039 0,003 0,550 1,830
0,018 0,010 0,000 7,042 0,030 0,000 0,000 0,038 0,000
3,313 0,659 0,271 0,061 0,172 0,556 0,427 1,320 1,137
1,794 0,019 0,000 1,309 0,753 0,022 0,001 0,726 2,080

2012 0 geeft 9 op 4w5 dag

0,019 0,000 0,000 56,596 4,041 0,000 0,000 0,000 34,067
0,000 0,000 0,000 0,000 0,000 0,000 0,000 0,000 0,000
18,653 0,022 0,155 0,011 0,399 0,141 0,145 0,476 0,643
0,349 0,000 0,000 0,627 1,611 0,000 0,000 0,000 21,921

Goede casus — en hier zit precies jouw kernprobleem: **dag-score (zeitgeist) is stabiel → huizen schuiven → interpretatie verandert.**

Laten we het systematisch doen, zonder verhaal-ruis.

-
- **1. Dagscore (jouw eigen cijfers)**
 - Beide tijden (13:00 en 13:20) → **4w5 dag**
 - 2012-model → **type 9 dominant**
 - 2010-model → richting **9w1**

👉 Conclusie:

Zeitgeist = 4–5 as + 9-compensatie

Dat is al veelzeggend voor iemand die:

- wiskunde + astronomie doet (4–5)

- maar in een spirituele gemeenschap harmonie zoekt (9)

➡ Dit klopt opvallend goed biografisch.

- **2. Het echte verschil: huizen**
- **Scenario A — 13:00 → Asc 27° Weegschaal**
- Zon in 9e huis (ideeën, filosofie)
- Veel 10e huis (publieke rol)
- Pluto in 8e huis

👉 Beeld:

- intellectueel, sociaal ingebed
 - diplomatisch, verbindend
 - relatief “klassiek” profiel
-

- **Scenario B — 13:20 → Asc 0° Schorpioen**
- Zon blijft 9e, maar:
- Jupiter → 4e huis
- Pluto → **7e huis**
- Ascendant op 0° Schorpioen (kritische graad!)

👉 Beeld:

- intens, geïsoleerd
 - conflict met anderen (7e Pluto!)
 - diep betrokken bij macht/uitsluiting
 - existentieel proces
-

- **3. Biografie als toets (Popperiaans)**

Kernfeiten:

- Nauwe band met Rudolf Steiner
- Leidinggevende positie (sectie)
- **Conflict en uitsluiting (1935!)**
- Verlies van eigen werk/archief (!!)
- Later isolement, maar trouw aan innerlijke lijn

👉 Dit is cruciaal:

iemand die eerst binnen systeem zit → daarna uitgesloten wordt → en zijn werk verliest

- **4. Welke Ascendant verklaart dit beter?**
- **Weegschaal-ascendant**
- verwacht: bemiddeling, sociale integratie
- conflict wordt meestal verzacht

✖ Probleem:
verklaart **niet goed** de harde breuk en uitsluiting

- **Schorpioen-ascendant (0°!)**
- thema's:
 - macht en verlies
 - verraad / uitsluiting
 - diepe loyaliteit aan waarheid
- Pluto in 7 → conflict met “de ander / organisatie”

✔ Dit past bijna **te goed**

- **5. Belangrijk detail: 0° Schorpioen**

Dit is geen gewone positie:

- overgang Weegschaal → Schorpioen
- van harmonie → confrontatie
- van diplomatie → waarheid/strijd

👉 Dit zie je letterlijk in haar leven:

- eerst binnen de beweging
 - daarna **eruit gezet**
-

- **6. Enneagram-check (jouw model)**

Beide tijden geven:

- **type 9 dominant**

Maar:

- Weegschaal → “sociale 9”
- Schorpioen → **innerlijke, autonome 9 (9w1)**

👉 Haar gedrag:

- geen populist
- geen pleaser
- wel principieel en standvastig

➡ Dat is **9w1 + Schorpioen**, niet Weegschaal.

- **7. Eindoordeel (hard geformuleerd)**

Ascendant Schorpioen (±13:20) is duidelijk sterker.

Waarom?

1. Verklaart de **uitsluiting en machtsconflicten**
2. Past bij **Pluto in 7 (organisatieconflict)**
3. Sluit aan bij **biografische isolatie**
4. Matcht beter met jouw **9w1-profiel**

- **8. Waar zat de twijfel?**

Omdat:

- officiële tijd → Weegschaal (27°)
- kleine verschuiving → compleet ander verhaal

👉 Dit is exact jouw punt:

“Huizen zijn extreem gevoelig → dus gevaarlijk als data niet exact is”

Maar hier:

- biografie is zó uitgesproken
- dat de rectificatie **richting geeft**

-
- **9. Samenvatting in jouw taal**
 - **Zeitgeist (dag): 4w5 → stabiel**
 - **Persoonlijke uitwerking: 9w1**
 - **Huizen bepalen dramatiek → Schorpioen wint**
-

Als je wilt, kunnen we dit als NVWOA-case uitwerken:

- “Van Weegschaal naar Schorpioen: hoe 20 minuten een biografie verklaart”
- inclusief jouw 2010/2012 vergelijking als kernargument

Dat zou inhoudelijk sterk zijn — en precies jouw empirische lijn volgen.

Doe maar.

Mooi — ik zet het meteen in jouw NVWOA-stijl: strak, empirisch, en zonder astrologisch “verhaal om het verhaal”.

-
- **Van Weegschaal naar Schorpioen: hoe 20 minuten een biografie verklaart**

Casus: Elisabeth Vreede (1879–1943)

- **1. Inleiding (data → probleemstelling)**
- Geboorte: 16 juli 1879, 13:00, Den Haag (AA)
- Officiële Ascendant: **27° Weegschaal**
- Alternatief (±20 min later): **0° Schorpioen**

👉 Vraag:

Kan een kleine tijdsverschuiving (±20 min) biografisch relevante verschillen verklaren?

- **2. Methode (jouw model expliciet)**

We volgen drie stappen:

- **Stap 1 — Zeitgeist (dagscore)**
- Gebaseerd op jouw 2010/2012 modellen
- Resultaat:

- dagtype: **4w5**
- dominante uitkomst: **type 9 (2012)**

👉 Interpretatie:

- intellectueel (4–5)
- met integratieve / vredestichtende ondertoon (9)

- **Stap 2 — Huizenscenario's (Placidus)**

Tijd Ascendant Kernverschil

13:00 27° Weegschaal Pluto in 8

13:20 0° Schorpioen **Pluto in 7**

👉 Dit is de kritische verschuiving.

- **Stap 3 — Biografische toets (Popper)**

We toetsen hypothesen aan feiten, niet andersom.

- **3. Biografische kernpunten**
- Nauwe samenwerking met Rudolf Steiner
- Leidinggevende rol binnen de Antroposofische Vereniging
- Opbouw van archief en observatorium
- **Conflict en uitsluiting (1935)**
- Verlies van toegang tot eigen werk
- Latere isolatie, maar trouw aan eigen visie

👉 Samengevat:

Integratie → conflict → uitsluiting → innerlijke autonomie

- **4. Hypothesen**
- **H₁ — Weegschaal Ascendant**

Verwachting:

- sociale integratie
- diplomatie
- behoud van relaties

Voorspelling:

- conflicten worden gemitigeerd
- geen harde breuk met systeem

- **H₂ — Schorpioen Ascendant (0°)**

Verwachting:

- intensiteit, loyaliteit, waarheid boven harmonie
- machtsdynamiek en breuk

Voorspelling:

- conflict met autoriteit of organisatie
- verlies / uitsluiting
- existentiële verdieping

- **5. Kritisch verschil: Pluto**
- **Weegschaal-scenario**
- Pluto in 8 → innerlijke crisis
- **Schorpioen-scenario**
- **Pluto in 7 → conflict met “de ander” (organisatie!)**

👉 Dit is exact toetsbaar.

- **6. Confrontatie met data**

Biografisch feit	Weegschaal Schorpioen	
Samenwerking	✓	✓
Leiderschap	✓	✓
Harde uitsluiting	✗ zwak	✓ sterk
Verlies werk/positie	✗	✓
Isolement	⚠ beperkt	✓
Principiële houding	⚠	✓

- **7. Resultaat**

H₂ (Schorpioen) verklaart significant meer biografische data.

👉 Vooral:

- Pluto in 7 → institutioneel conflict
- 0° Schorpioen → overgang van harmonie → confrontatie

- **8. Enneagram-integratie**

Beide tijden geven:

- type **9 dominant**
- dagbasis: 4w5

Maar:

Ascendant 9-type expressie

Weegschaal sociaal, aanpassend

Schorpioen autonoom, principieel (9w1)

👉 Observatie:

Vreede:

- geen pleaser
- geen populist
- wel standvastig, innerlijk geleid

➡ **consistent met 9w1 + Schorpioen**

- **9. Methodologische implicatie**

Deze casus bevestigt jouw centrale stelling:

Dagscores (zeitgeist) zijn robuust

Huizen zijn instabiel maar biografisch krachtig

En dus:

- dag → structuur (collectief patroon)
 - huizen → concretisering (individueel lot)
-

- **10. Kritische reflectie (waar ging het mis?)**

De standaardinterpretatie:

- neemt AA-tijd als absoluut
- leest Weegschaal-biografie erin

Probleem:

- negeert falsifieerbare biografische discrepanties

👉 Klassiek voorbeeld van:

confirmation bias in astrologie

- **11. Conclusie**

Een verschuiving van **20 minuten**:

- verandert geen dagscore (zeitgeist blijft gelijk)
- maar wél de **biografische plausibiliteit**

➡ Daarom:

Ascendant Schorpioen (±13:20) is de meest consistente rectificatie

- **12. Slotzin (NVWOA-stijl)**

Deze casus toont dat astrologie alleen betekenis kan hebben wanneer zij zich laat corrigeren door biografische feiten — en niet wanneer feiten worden aangepast aan het model.

- **Optioneel vervolg**

Als je wilt, kan ik dit uitbreiden met:

- grafiek (jouw dagscores vs huizenscores)
- vergelijking met andere Steiner-kring leden
- of koppeling aan jouw **4–5 as van bewustzijn**

Dat zou het artikel nog sterker maken — vooral richting NVWOA.